

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 3630
Tarih : 17.09.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 17.09.2019
Sayı: -120.10-E.00000535362

E.00000535362

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye hak ihlalleri konusunda son derece kötü bir karneye sahip olup Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'nun varlığı da hak ihlallerini önlemeye dönük bir duruş göstermemektedir. Bu bahisle meclis araştırması açılarak mevcut hak ihlalleri ile TIHEK'in rolü birlikte değerlendirilerek insan haklarına yönelik çalışmaların yürütülmesi ve hak ihlallerine ilişkin alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereği, Meclis araştırması açılmasını arz ederim.21.06.2019

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Siirt Milletvekili

GEREKÇE

10 Aralık 1948 tarihinde kabul edilen Evrensel Bildirge'nin başlangıç bölümünde insanlık ailesinin bütün üyeleri için eşit, bölünemez ve devredilmez hakların tanınmasının, dünyada özgürlüğün, adaletin ve barışın temeli olduğu, eğer hakları korunamıyor ise herkesin zulüm ve baskıya karşı son çare olarak direnme hakkına başvurmak zorunda kalabileceği belirtilmiştir.

Bildirinin üzerinden geçen 71 yıla rağmen insan haklarının gelişimi adına önemli tek bir adım atılmazken bilhassa son yıllarda çok ciddi hak ihlalleri yaşanmaktadır. 15 Temmuz Darbe Girişiminin ardından ilan edilen OHAL ise mevcut uygulamalara hukuki bir kılıf olmuş ve "yaşam hakkı" başta olmak üzere yurttaşların temel hakları ağır biçimde ihlal edilmiş ve edilmeye devam edilmektedir. Şüphesiz, "yaşam hakkı" ihlali sadece güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen ihlalleri değil üçüncü kişiler tarafından gerçekleştirilen ancak devletin "önleme ve koruma" yükümlülüğünü yerine getirmeyerek neden olduğu ihlalleri de kapsamaktadır.

1990'lı yıllarda Türkiye uygulanan ayrımcılıklar ve o yıllara damgasını vurmuş olan faili meçhuller listesinin kabarıklığı nedeniyle AİHM'de görülen davalar neticesinde insan hakları sıralamasında çok kötü bir yer edinmiş ancak ihlalleri önlemek yerine tazminat ödeyerek bu meseleyi çözümleme gayreti içinde olmuştur. Ardından gelişen süreçte ise AB uyum yasaları devreye girmiş olup kısa süreli de olsa umut veren düzenlemeler gerçekleşmiştir. Ancak bu dönem pek de uzun sürmemiş, dünyaya hâkim olan güvenlikçi politikalarla Türkiye de nasibini almış ve başta PVSK değişiklikleri olmak üzere yeniden hak ve özgürlük alanına dair sınırlamalar getirilmiştir. Gezi olaylarının akabinde ise iktidar bu dozu artırmış ve İç Güvenlik Yasası adıyla bilinen yasal düzenlemelerle kolluğu

E.00000535362

sınırsız yetkilere bürümüştür. 7 Haziran seçimleri sonrasında Kürtlerin yoğunluk yaşadığı illerde ilan edilen sokağa çıkma yasakları ve bu yasaklar neticesinde gelen yaşam hakkı ihlali başta olmak üzere eğitim, sağlık, haberleşme ve seyahat haklarının ihlali gündeme gelmiştir. Sonrasında ise süreç devam etmiş, 15 Temmuz sonrası hukuki gerekçe aranmaksızın yapılan tutuklamalar, KHK ile yapılan ihraçlar, dernek ve vakıfların kapatılması, gazete, televizyon ve basılı yayın yapan pek çok mecranın kapatılması, yurtdışı yasakları, eğitim haklarından mahrumiyet gibi bir süreç yaşanmış ve on binlere yurttaş bu uygulamaların mağduru olmuştur. Kuşkusuz milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılarak cezaevine konulmaları, belediye başkanlarının tutuklanmaları ve kayyımların atanması da bu sürecin önemli boyutlarından olmuştur.

Ülke genelinde yaşanan türlü hak ihlallerine rağmen hiçbir önlem alınmadığı ve hukuksal prosedür işletilmediği gibi, hak ihlallerini izlemek ve önlem almak amacı ile kurulan, kendine ait bütçesi de olan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'nun buna ilişkin hiçbir çalışma yürütmemesi son derece çarpıcıdır. TİHEK; 2012 yılında kurulmuş olan Türkiye İnsan Hakları Kurumu'nun yerini almak üzere, 20 Nisan 2016 tarihinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile kurulmuştur. Üyelerini yürütmenin seçtiği ve hiçbir başvuru kabul etmeyen bu kurumun amacı anlaşılabilir olmaktan uzaktır. 15 Temmuz sonrası çok fazla hak ihlali yaşanmış olup bu ihlallere karşı idari dava yolunu kapatan iktidar, bu ihraçlar ve yaşanan mağduriyete ilişkin OHAL İşlemlerini İnceleme Komisyonu'nu adres göstermiş olup TİHEK' in varlığı tamamen tartışmalı hale gelmiştir. Bu anlamda TİHEK'in mevcut hak ihlallerini önlemekten ziyade iktidarın hak ihlalleri alanında çalışma yapıldığına dair izlenim verme amacı ile yalnızca kağıt üzerinde yer alan bir yapı olduğu şüphe götürmemektedir. Ancak Türkiye halklarının ihtiyacı olan, göstermelik bir kurumun varlığı değil, yaşam hakkı başta olmak üzere, sağlık hakkı, sağlığa erişim hakkı, haberleşme hürriyeti, çalışma hakkı, seyahat özgürlüğü, eğitim hakkı gibi en temel haklarına kavuşabilme arzusudur. Bu bağlamda TBMM'de kurulacak bir komisyon marifetiyle, yurttaşların maruz kaldığı tüm hak ihlalleri ile birlikte TİHEK'in varlığından kaynaklı sorunlar tespit edilmeli ve yurttaşların haklarıyla birlikte yaşamasının önündeki engellerin kaldırılması için gerekli çalışmalar yürütülmelidir.

1	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	<i>Abdullah Koç</i>
2	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	<i>Filiz Kerestecioğlu</i>
3	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	<i>Necdet İpekyüz</i>
4	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	<i>Ayşe Acar Başaran</i>
5	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	<i>İmam Taşcier</i>
6	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	<i>Garo Paylan</i>
7	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	<i>Mahmut Toğrul</i>
8	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	<i>Murat Çepni</i>
9	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	<i>Ebru Günay</i>
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	<i>Ayşe Sürücü</i>
12	HABİP EKSİK	İĞDIR	<i>Habip Eksik</i>
13	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	<i>Hüseyin Kaçmaz</i>
14	AHMET ŞIK	İSTANBUL	<i>Ahmet Şık</i>
15	PERO DUNDAR	MARDİN	<i>Pero Dunder</i>
16	TUMA ÇELİK	MARDİN	<i>Tuma Çelik</i>
17	RIDVAN TURAN	MERSİN	<i>Ridvan Turan</i>
18	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	<i>Şevin Coşkun</i>
19	MENSUR İŞİK	MUŞ	<i>Mensur İşik</i>
20	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	<i>Serpil Kemalbay Pekgözegü</i>